

BAŞKAN - 1'inci sırada yer alan kanun teklifinin geri alınan maddeleriyle ilgili komisyon raporu gelmediğinden, teklifin görüşmelerini erteliyoruz.

2'nci sırada yer alan, Bazı Kamu Alacaklarının Tahsil ve Terkinine İlişkin Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

3.- *Bazı Kamu Alacaklarının Tahsil ve Terkinine İlişkin Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/1030) (S. Sayısı: 904)*

BAŞKAN - Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

3'üncü sıraya alınan, Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri Hatay Milletvekili Sadullah Ergin, Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa, İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz, Ankara Milletvekili Salih Kapusuz, Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında İçtüzük Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlıyoruz.

4.- *Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri Hatay Milletvekili Sadullah Ergin, Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa, İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz, Ankara Milletvekili Salih Kapusuz, Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında İçtüzük Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/925) (S. Sayısı: 1321) (x)*

BAŞKAN - Komisyon? Burada.

Başkanlık temsilcisi?

HALUK KOÇ (Samsun) - Yok. Ara veriyorsunuz Başkanım, onu bekleyecek hâlimiz yok.

BAŞKAN - Sayın Yakut... Sayın Yakut... Sayın Yakut, buyurun efendim. Sayın Yakut...

HALUK KOÇ (Samsun) - Sayın Başkan, böyle bir usul yok.

BAŞKAN - Hayır efendim, burada, arkadaşı ikaz ediyorum ben.

OYA ARASLI (Ankara) - Burada olsa gelir efendim.

HALUK KOÇ (Samsun) - Efendim, siz Sayın Yakut'u çağırdınız, Sayın Alptekin geldi.

BAŞKAN - Komisyon raporu 1321 sıra sayısı ile bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Ankara Milletvekili Oya Araslı.

Sayın Araslı, buyurun efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA OYA ARASLI (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1321 sıra sayılı İç Tüzük teklifi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisinin görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum ve sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; temel kanun kavramı kapsamına giren tasarı ve teklifler için özel görüşme yöntemi uygulanması hususu ve bu yönteme ilişkin İç Tüzük düzenlemeleri 1996 yılından bu yana Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminden düşmemiş ve bu konuda 91'inci maddede yapılan İç Tüzük düzenlemeleri, Anayasa Mahkemesince iki kez tümüyle, bir kez de kısmi olarak iptal edilmiştir. Bu doğrultudaki ilk girişim 1996 yılında yapılmıştır ve 446 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla, temel kanunların Danışma Kurulunda oy birliğiyle alınan karar sonucunda Genel Kurula sunulması ve Genel Kurulda alınan karar üzerine özel bir görüşme prosedürüne tabi tutulması kabul edilmiştir.

İkinci girişim 7/2/2001 tarih ve 713 sayılı Kararla olmuş ve bu kere, Danışma Kurulunda oy birliği sağlanmadığı takdirde siyasi partilerin temel kanun olarak bir kısım kanunların ve tekliflerin, tasarıların temel kanun prosedürüne tabi olarak görüşülmesi için Genel Kurula öneride bulunması imkânı sağlanmıştır ve bunun sonucunda da Genel Kurulda beşte 3 çoğunlukla kabul çıkarsa, önerilen tasarı ve tekliflerin özel görüşme usulüne tabi tutulması uygun görülmüştür. Ancak, bu ikinci düzenleme Anayasa Mahkemesinin 31/1/2002 tarihli kararıyla iptal edilmiştir.

(x) 1321 S. Sayılı Basmayazı Tutanağa eklidir.

Üçüncü girişim 10/4/2003 tarih ve 766 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararıyla yapılmış, temel kanunların kapsamına nelerin gireceğini gösteren bir tanım ortaya konulmuş, Danışma Kurulunda oy birliği sağlanamadığı takdirde temel kanun kavramının kapsamına giren tasarı ve tekliflerin özel görüşme yöntemine tabi tutulması için siyasi partilerin ayrı ayrı Genel Kurula öneri götürmesi imkânı getirilmiş ve bu önerilerin de beşte 3 çoğunlukla kabul edilmesi hâlinde özel görüşme yönteminin uygulanmasına imkân tanınmıştır. Bu karar da Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. İptal kararı 29/4/2003 tarihini taşımaktadır.

Dördüncü girişim, herkesin bildiği gibi, 30/6/2005 tarih ve 855 sayılı Türkiye Büyük Meclisi Kararıyla yapılmış, temel kanun kavramının tanımına açıklık kazandırılmıştır ve Danışma Kurulunda oy birliği sağlanamadığı takdirde siyasi partilerin Genel Kurula yapacağı önerilerin Genel Kurulda çoğunlukla kabul edilmesi hâlinde bu özel görüşme yönteminin uygulanmasına imkân tanınmıştır ve dördüncü girişimin sonunda yapılan İç Tüzük düzenlemesinin de Anayasa Mahkemesinin kısmi iptal kararıyla karşılaştığını biliyoruz.

Önümüze gelen teklif, bu iptal kararı neticesinde 91'inci maddede ortaya çıkmış olan boşluğu doldurma amacına yöneliktir. Ben, burada, Anayasa Mahkemesinin son kararının eleştirisini yapmak istemiyorum. Bunu, akademik düzeyde bilim insanlarının enine boyuna yapacaklarını biliyorum. Çünkü, eleştiriye çok açık, çok muhtaç bir karar olduğunu da görüyorum. Ama, bu eleştirinin yapılacağı yer burası değil, bunun yapılacağı yer bilimsel platformlardır diyorum.

Fakat, bir hususa herkesin dikkatini çekmek istiyorum: Zannediyorum ki, bu kararın verildiği andan bugüne kadar geçen süre içerisinde temel kanun kavramının kapısından içeriye nelerin girdiğini, nelerin girebildiğini, şuradaki çoğunluğun oyuyla nelerin temel kanun adı altında görüşülebildiğini Anayasa Mahkemesi üyeleri de umarım görüyordur, bizler de görmüş bulunuyoruz ve hayretle bu yorumun kapsamının ne kadar genişletilebildiğini de izliyoruz.

Değerli arkadaşlarım, ben, bu teklifle ilgili değerlendirmelerime geçmeden önce, 91'inci maddenin şu andaki hâliyle tümünü ilgilendiren bir değerlendirme yapmak istiyorum: Hepinizin bildiği gibi, iç tüzükler, parlamento içi demokrasi anlayışını yansıtır. Parlamentonun kendi iç çalışmalarında nasıl bir demokrasinin hâkim olmasına ilişkin kararını ortaya koyarlar ve hepinizin bildiği gibi demokrasilerin iki türü vardır. Bir tür demokrasiler, her şeyi çoğunluğun kararına bağlarlar. Çoğunluğun kararı şaşmazdır, yanılmazdır, çoğunluk ne isterse sistem o doğrultuda harekete geçer. Buna biz "çoğunlukçu demokrasi" diyoruz. Eskimiş bir kavram. Çağdaş demokrasiler çoğulculuğa açıldılar, katılımcılığa açıldılar, uzlaşmaya dayalı olmaya başladılar ve çağdaş demokratik yaklaşımla yapılmış iç tüzüklere baktığımız zaman hepsinin katılıma, uzlaşmaya önem verdiğini, muhalefetin hakkını, hukukunu, çoğunluğun, iktidarın hakkı, hukuku kadar, en az onun hakkı, hukuku kadar koruduğunu görüyoruz. Eğer parlamentoda hâkim olan çoğunluk, çoğunluğun kararına, çoğunluğun oyuna her şeyin üzerinde önem veriyorsa ortaya çıkan demokrasi dayatmacı bir nitelik taşıyor. Ama, azınlığın hakkını da koruyorsa, muhalefete de yasama sürecinde her türlü etkinlik bağlamında katılıma imkânını getiriyorsa bu tür demokrasiler de çağımızın ideal demokrasi ölçütlerine uygun görünüme giriyorlar ve demokrasinin hayat bulma ortamı, işte bu tür anlayışın bulunduğu parlamentolarda güvence altına alınmış oluyor. İç Tüzük'ümüzün 91'inci maddesine baktığımız zaman ne yazık ki burada çoğulcu, katılımcı bir demokrasi anlayışının izlerine rastlayamadığımızı söylememiz gerekiyor. Bunu, bugün Cumhuriyet Halk Partisi Grubu söylemiyor. Bu teşhis benim de teşhisim değil. Bu teşhis, şu anda Adalet ve Kalkınma Partisi sıralarında oturan kimi milletvekillerinin, kimi bakanların, daha önceki İç Tüzük görüşmeleri sırasında, 91'inci maddeyle ilgili görüşmeler sırasında, muhalefette iken bu arkadaşlar, ortaya koymuş oldukları görüşler.

Sayın Mehmet Ali Şahin, muhalefetin soru sorma süresinin yirmi dakikayla sınırlı tutulmasına karşı çıkıyor "Bu, Anayasa'ya, bu, katılımcı demokrasi anlayışına aykırıdır." diyor -muhalefet şerhi var- milletvekillerinin önerge verme sayısının kısıtlanmasına karşı çıkıyor "Bu, çoğulcu, katılımcı demokrasi anlayışına aykırıdır." diyor.

Ben, şimdi getirilen bu düzenleme karşısında, Adalet ve Kalkınma Partisinin çoğunluk oylarıyla kabul edilmiş olan bu düzenleme karşısında bugün Sayın Mehmet Ali Şahin'in ne düşündüğünü, doğrusu, çok merak ediyorum.

Kimi arkadaşlarımız, 91'inci maddeyle ilgili düzenleme hakkında "Bu düzenleme, demokrasiyi demokrasinin beşiği olan Parlamentoda boğma girişimidir. Bu düzenleme, bir sivil darbedir demokrasiye karşı." diyorlar. Bunlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergilerinde yer alan sözler. İçinizdeki milletvekilleri kendilerini tanıyacaktırlar, bu sözleri etmiş olanlar. Herhâlde ben bunları tekrarlayınca, anımsamış olduklarını da düşünüyorum. Biz, bunları söylediğimiz zaman, kimileri "Dün dündür, bugün bugündür. O zaman muhalefetteydik." diyorlar.

Değerli arkadaşlarım, bu, iktidarda muhalefette olmaya göre değişen bir olay değil, bu bir dünya bakışı. Demokrasi sizin kafanızda hangi kavramlar çerçevesinde, hangi ölçüler, hangi nitelikler çerçevesinde yer etmişse onu ortaya döküyor bu ifadeleriniz ve biz istiyoruz ki, bu ülkenin milletvekilleri, bu ülkeyi yönetenler iktidarda da olsalar, muhalefette de olsalar demokrasiye bakışları değişmesin, çünkü, demokrasiye bakış, pencere değiştirerek olacak bir olay değildir durduğunuz yere göre. Demokrasiyi siz nasıl anlamışsanız, nerede duruyorsanız durun, o anlayış değişmemelidir. Biz böyle bakıyoruz. Bu, Cumhuriyet Halk Partisinin anlayışı. Eğer, siz bu bakışı yadırgıyorsanız veya "dün dündür, bugün bugündür" anlayışını benimsiyorsanız, o da sizin ölçünüz, sizin demokrasiyi nasıl algıladığınızın ölçüsüdür ve sizin algıladığınız biçimde 91'inci madde şekillendi, muhalefet yasama sürecinden dışlandı ve -bir şey daha söyleyeyim- temel kanun uygulaması çok büyük kavramlı, kapsamlı, çok fazla maddeden oluşan, maddeleri arasında bağlantılar bulunan yasalar için bütünlüğü bozmadan, zedelemeyen görüşme imkânı yaratmak amacına yönelmişken, sizin çoğunluğunuz, Adalet ve Kalkınma Partisi çoğunluğu bunu kısa sürede yasa çıkartma amacına yönelik hâle getirdi.

Arkadaşlar, temel kanun uygulaması, kısa sürede, ekspres yasa çıkartmak için değildir, yasa maddeleri arasında, düzenlediği konular arasında bütünlüğü bozmamak içindir. Anayasa Mahkemesi de temel kanun için amacın bütünlüğü bozmamak olduğunu kararlarının çeşitli yerlerinde ifade etmiştir, ama, bunları gözetmediniz, yerli yersiz her kanunu, yüzlerce maddelik kanunları burada tartışmamıza imkân vermeden, önerge imkânımızı kısıtlayarak görüştünüz, muhalefeti susturdunuz, suskun bir demokrasi yaratmaya yöneldiniz. Ama, ne oldu? Hızla çıkartmak amacıyla yaptığınız bu iş geri tepti, çıkarttığınız yasaların büyük bir kısmı Anayasa Mahkemesi kapısından döndü, büyük bir çoğunluğu Cumhurbaşkanı tarafından ikinci kere görüşülmek üzere iade edildi ve vakitten tasarruf edeceğimiz derken çok daha fazla vakit sarf etmek zorunda kaldınız.

Bütün bunlara baktığım zaman, şu kanaatimi daha pekişmiş bir vaziyette ifade etmek istiyorum: İç Tüzük'ümüzdeki 91'inci madde, bir demokrasi zaafı işaretidir, muhalefetin katılım imkânlarını ortadan kaldıran bir düzenlemedir, katılımcı, çoğulcu, çağdaş demokrasi anlayışıyla bağdaşmayan, bu anlayışa yaraşmayan bir düzenlemedir. Anayasa Mahkemesi pek çok hükmü uygun buldu Anayasa'ya diyebilirsiniz. Eğer uygulamayı görse idi bugün, bu uygunluk ne ölçüde o kararın verildiği günkü gibi telaffuz edilebilirdi, onu da bilemiyorum, ama, Anayasa Mahkemesinin bir şeyi Anayasa'ya aykırı bulmaması, onun bizim demokrasi anlayışımıza uygun olup olmadığının ölçüsü değildir. Bir şey Anayasa'ya aykırı olmayabilir, ama bizim demokrasi anlayışımızla bağdaşmayabilir.

Ben diyorum ki, 91'inci maddeyle ilgili bir teklif hazır önümüze gelmişken, 91'inci maddeyi yeniden kaleme alalım, çağdaş, demokratik, katılımcı demokratik anlayışa, çoğulcu demokratik anlayışa uygun bir görünüme bu maddeyi sokalım. Bu doğrultuda Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerinin bir önerisi vardır. Eğer sizler de elinizi uzatarsanız, yarın bizden sonra gelenlerin, çocuklarımızın "ne kadar demokratik davranmışlar" diyebileceği bir düzenlemeyi ortaya çıkartabiliriz. Tabii, dilerseniz. Tabii, kafanızdaki demokrasi anlayışı böyle bir tutuma elverişli.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, genel değerlendirmemi yaptıktan sonra, getirilen düzenlemeyle ilgili de birkaç kelime söylemek istiyorum. Bakınız, burada milletvekillerine, Anayasa'ya aykırılık

önerileri dâhil, iki öneride bulunabilmek imkânı getirilmiştir, ama, Anayasa Mahkememizin daha eski tarihli bir kararı var, deniliyor ki: "Önerge sayısının komisyon ve hükûmet için birer, milletvekilleri için Anayasa'ya aykırılık önergeleri dâhil en fazla üçle sınırlanması, milletvekillerinin kimi konuların maddede yer alması veya maddeden çıkarılması, maddenin komisyona iadesi veya reddi, metne ek veya geçici madde eklenmesi gibi yasama etkinliklerinden ayrı düşünölmeyecek olan konularda önerge verme haklarını önemli ölçüde zorlaştırmaktadır. Yasama Meclisi üyelerinin görev ve yetkilerinin amacına uygun biçimde kullanılmasının aşırı derecede zorlaştırılması veya ortadan kaldırılması durumunda ise Anayasa'nın 87'nci maddesi çerçevesinde yasama işlevinin tam olarak yerine getirildiğinden söz edilemez. Dolayısıyla, böyle bir düzenleme Anayasa'nın 2'nci maddesinde belirtilen hukuk devleti anlayışıyla da bağdaşmaz."

Böyle bir kararı var Anayasa Mahkemesinin, üçü az görüyor ve biz burada ne getiriyoruz? Milletvekillerine, Anayasa'ya aykırılık önergesi dâhil ancak iki önerge verebilmek imkânı. Getirilen düzenlemenin Anayasa'ya uygunluğunu bu anlattıklarım fevkalade kuşku hâle sokmaktadır.

Ayrıca, değerli arkadaşlarım, elimiz değmişken bir düzenleme daha yapalım. Çoğunluğun istediği yasayı temel yasa diye burada göröştürmesi imkânını ortadan kaldıralım, uzlaşmaya, anlaşmaya önem verelim ve ancak Danışma Kurulunda oy birliği sağlandığı takdirde temel yasa uygulaması için Genel Kurula öneri götürölebilmesi esasını kabul edelim. Aksi takdirde, çoğunluğun azınlığa tahakküm ettiğı bir yönetimden, bir yönetim anlayışından başka bir şey sergilememiş oluruz burada.

Değerli arkadaşlarım, getirilen düzenlemeyi, bu açıdan, Anayasa'ya aykırı buluyorum ve siyasi parti gruplarına mensup milletvekillerinin birer önerge hakkının saklı tutulmasının Anayasa Mahkemesinin kararının gereğini tam anlamıyla yerine getirmek işlevini göremeyeceğini burada ifade etmek istiyorum. Anayasa Mahkemesi kararına uygun bir düzenleme yapabilmek için, yalnız bir Anayasa Mahkemesi kararını değil, bundan önceki tarihlerde de bu konuya ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğı kararları göz önünde tutmak gerekir ve şunu da sizlere hatırlatmak isterim, Anayasa Mahkemesi, bir gerekçeyle Anayasa'ya aykırılık kanaatine vardıktan sonra, başka gerekçeleri incelemmez. Bu nedenle, burada, önerge sayısı ile ilgili bir karara varılmaması, sizin bu düzenlemenize haklılık kazandıran bir unsur olarak mütalaa etmemeniz gerekir.

Değerli arkadaşlarım, dilerim ki, bu görüşme, demokrasimiz açısından kötü bir not oluşturan 91'inci maddenin yeniden ele alınıp yeniden düzenlenmesine imkân hazırlar ve biz de bundan sonra "Nasıl bir demokrasisiniz, muhalefeti susturuyorsunuz?" sorusuyla karşı karşıya kalmayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OYA ARASLI (Devamla) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun, konuşmanızı tamamlayınız Sayın Araslı.

OYA ARASLI (Devamla) - Bu, hem Anayasa'sında demokratik bir hukuk devleti olduğı yazan ölkemize borcumuzdur, insanlarımıza, ulusumuza borcumuzdur hem de demokrasiyi Kopenhag Kriterlerinin en başına yazmış olan Avrupa Birliği ilişkilerimiz açısından da büyük bir önem taşımaktadır. Bu hususları gözeteceğinize inanmak, güvenmek istiyorum.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Araslı.

Anavatan Partisi Grubu adına, Muzaffer Kurtulmuşoğlu, Ankara Milletvekili, Grup Başkan Vekili. Buyurun Sayın Kurtulmuşoğlu.

ANAVATAN PARTİSİ GRUBU ADINA MUZAFFER R. KURTULMUŞOĞLU (Ankara) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinize saygılar sunuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin İç Tüzüğü üçüncü defa değiştirildi. Nedir?

AHMET RIZA ACAR (Aydın) - Daha değişmedi ya!

MUZAFFER R. KURTULMUŞOĞLU (Devamla) - Niye değiştiriliyor? Niye geri geliyor? Biraz önce, burada bir kanun teklifi verdim. Niçin verdim? İnsanların sağlığı için verdim. Yani, bir tarafta ödün vermiyorsunuz, İhale Kanunu değil, bir yere de bir şey vermiyorsunuz. Kendi yararımıza olan yasa teklifini reddettiniz. Niye ettiniz, bunu bir söyler misiniz şimdi bana? Niye ettiniz? Yani, organ nakli bağışında bir engel mi vardı da ettiniz? Niye ettiniz biliyor musunuz, iktidarsınız ya, her dediğiniz oluyor ya, sizin 365 tane milletvekiliniz var ya, ne kadar güzel bir şey, ne kadar güzel! Her şeyi biliyorsunuz! Kutlarım sizi sevgili arkadaşlarım, kutlarım!

91'inci maddede, Tüzük değişikliğinde ne oldu, ne denildi? "Muhalefete de söz verilsin." Yasalar yapılırken, sadece bugünü düşünmeden, gelecek düşünülerek yapılır yasalar. Ee, ne olur muhalefetin katkısı olsa? Muhalefet gelip burada konuşsaydı, ne olurdu? Yine, siz bildiğinizi yapın. Siz zaten öyle yapıyorsunuz. Muhalefet ne söylerse söylesin, siz kendi bildiğinizi okuyorsunuz. Okuyorsunuz da, gönderiyorsunuz yasayı, çıkarıyorsunuz buradan, ya Anayasa Mahkemesinden dönüyor ya Cumhurbaşkanlığından dönüyor.

MUSTAFA NURİ AKBULUT (Erzurum) - Cumhurbaşkanlığından dönmesi normal.

MUZAFFER R. KURTULMUŞOĞLU (Devamla) - Size göre öyle sevgili arkadaşım.

Eğer doğru düşünebilerseniz, haklı olduğunuz anda, hiç kimseyi suçlamadan, herkes bulundu-ğu konumda doğruları yaptığı an, senin doğruna uymuyor diye bir başka makamı suçlama hakkını size vermez.

MUSTAFA NURİ AKBULUT (Erzurum) - Suçlamak değil, siyasi karar. Ne var bunda?

MUZAFFER R. KURTULMUŞOĞLU (Devamla) - Ama, bir şeyi söylüyorum,

BAŞKAN - Sayın Akbulut, lütfen... Arkadaşlar, hatibe...

MUZAFFER R. KURTULMUŞOĞLU (Devamla) - Ben bu kürsüye çıktım çıkaltı, her zaman şunu söylüyorum: Yasalar, muhalefetiyle, iktidarıyla birlikte yapılırsa ülkenin lehine olur diye düşünüyorum. Üç defa bir yasayı buraya niye getirdik? İnat ediyorsunuz. İnat nedir? İnat "İktidarım, her dediğimi yaparım..." Doğru, yapın ya! Doğru, yapın yapacaksınız, ama, doğruyu yapın, doğru olanı yapın, doğruyu birlikte bulalım. Yani, muhalefet önerdi de "Arkadaş, gruplar adına da önerge verilsin." dediğinde çok mu bir şey olacaktı? Veyahut da, muhalefet, burada yasa yapılırken gruplar adına konuştu, milletvekilleri şahısları adına konuştu; konuşsun tabii, burası bizim konuşma sahamız, buradan başka bizim yerimiz yok, biz burada yasayı hazırlıyoruz. Ee, ne olur? Muhalefette hiç kimse bir şey bilmiyor mu? Sadece, iktidara geldiğinizde mi her şeyi bilen oluyorsunuz? Ama, sevgili arkadaşlarım, ben üzülüyorum, içim yaralanıyor. Bu yasalar, iktidarların yasası değil; iktidarlar gelip geçicidir, ama yasalar kalıcıdır. Yasalar, nesilden nesile kalır. Bugün, iktidar olarak, her şeyi "Bizim sayımız yetiyor, çıkarırız." dersiniz, işte böyle olur.

Hangi yasa geri dönmedi, söyler misiniz ya Anayasa Mahkemesinden ya Cumhurbaşkanlığından? Bir doğru dürüst yasa geçti mi?

Sevgili Ayhan Sefer Üstün Bey geldi buraya, sağlık yasasından bahsetti: "Sağlıkta reform üstüne reform yaptık. Bu da bir reform." dedi. Hadi her şeydeki reformu anladım, bilmeyebilirim ama, bu sağlıkta ne reformu yaptınız, hiç anlamış değilim ya, hiç anlamış değilim. Ama, geldi arkadaşım burada öyle dedi: "Reform üstüne reform yaptık sağlıkta." dedi. Ne yaptınız? Doktorların çalışma saatlerini mi düzenlediniz, doktorların özlük haklarını mı düzenlediniz, hasta kuyruklarını mı azalttınız hastanede? Yine hastanede 1 doktora 100 kişi düşüyor. Hani Avrupa Birliğine giriyorduk? Hani Avrupa Birliğine giren bir ülkenin -normal- doktorları da 15-20 hasta bakar en fazla. Şimdi 100 hasta bakıyor. Devrime bak devrime! Nasıl devrim, nasıl bir reform!

HÜSEYİN ÖZCAN (Mersin) - Karşı devrim!

MUZAFFER R. KURTULMUŞOĞLU (Devamla) - İşte bu yasaları da böyle "reform" diye çıkarıyorsunuz, "reform" diye çıkıyor. Ben de anlamıyorum, tek tek konuştuğumda bu iktidar millet-

vekili arkadaşlarım pırıl pırıl; kafaları işleyen, güzel, haklıya haklısın diyen, doğruya doğrusun diyen, yanlışa yanlıştır diyen arkadaşlarım var, dolu. Ama, buraya geliyor, bir bakıyorsun, diyor ki: "Bu muhalefetin sözü, sakın bunu kabul etmeyelim." Etmeyin bakalım, ne olacak?

Biraz önce grup başkan vekili arkadaşşıma, Sayın Bakan da bu konuda hazırlık yapıyor, bunu kabul edelim, dedim. "Edemeyiz." dedi. Sağ ol, teşekkür ederim. Etmeyin, ne olacak? Siz getirin, yeter ki gelsin, yeter ki halkıma layık bir kanun olsun, onlara layık olsun, değil organ nakli, hangi kanun olursa olsun, ben bu parmaklarımı kırar, yine kaldırıyorum yukarı; ama, yeter ki getirin. Getirin. Muhalefet getirdi diye...

Muhalefetin sözünü kesmek, muhalefetin önerilerini kabul etmemek, size seçmen bazında oy mu topluyor zannediyorsunuz? Oy toplanmaz da ne olur? Bir devre daha milletvekili olursunuz veya iktidar olursunuz; ama, yarın, buradan ayrıldığınızda, size sorarlar ve kendi vicdanınızla başbaşa kaldığınızda "Ah biz niye böyle yaptık?" dersiniz. Çünkü, bu iktidar 48-50 milletvekiliyle buradayken, bu Meclis kürsüsünün önünden ayrılmazdı. Anayasa elinde "Anayasa'ya bu aykırı, babaya-saya bu aykırı." diye devamlı buradan buraya geçerlerdi. O günler yine gelecek. İşte, o günler yine gelecek.

EYÜP FATSA (Ordu) - Burada değildik, oradaydık.

MUZAFFER R. KURTULMUŞOĞLU (Devamla) - Demek ki oradan geldiğinize göre iktidara biz geliyoruz demektir. Hazır olun.

Yani, şunu söylüyorum: Şairin çok güzel bir lafı var: "Güvenme güzelliğine/Senin de saçların tarumar olur." Güvenmeyin bu çoğunluğunuza. Bu halk öyle halktır ki, öyle güzeldir ki, öyle güzel adama ders verir ki, tokadı nasıl vurduğunu bilemezsiniz.

Benim şahsi önerim, benim şahsi düşüncem: Muhalefetiyle, iktidarıyla yasalar çıkarılırken bir konsensüs yaratılrsa, bu konsensüs sonunda yasalar çıkarılrsa, çoğu zaman hem Meclisin mesaisi tedaraklanmaz aynı yasalar üzerinde hem de daha uygun çıkarılır, diye çok söyledik, ama biz söyleyip biz dinliyoruz, ama, bunu halk görecektir. Ben, bu kürsüden, çoğu zaman tribüne hiç konuşmadım ve hiç konuşmayı da sevmem. Ama, sevgili arkadaşlarım, sık değil yaptığınız, yanlış. Muhalefeti susturduğunuz da ne oluyor? Neredeyse, demirperde ülkeleri gibi olacağız. Ne fark eder? Burada da aynı şeyi kaldırıyorsun, indiriyorsun, muhalefet konuşsun dursun, ben yine bildiğimi yaparım, ben kendim bildiğimi okurum... Oku, oku, ama okuman yanlış, okumada temelde bir yanlışlık var. Bu yanlışlık da, iktidar hastalığı. İktidar olmak nedir biliyor musun? Kelimenin manası üzerinde, iktidar olmak güçlü olmak, kucaklayıcı olmak, herkesi sevebilmek, herkesi dinleyebilmek, onlardan akıl alabilmek, hepsini ben biliyorum dememektir iktidar olmak ve hiçbir kimse her şeyi bilemez.

Benden evvel konuşan Sayın Hocam, Anayasa'nın her türlü maddelerini size okudu. Ben Anayasacı değilim ki, size tutayım, burada, Anayasa'nın şu maddesini şunu şunu böyle yaptı... Gerekli dersi Sayın Araslı verdi, ama, aldıysanız verdi, almadıysanız vermedi. O da sizin bileceğiniz iş, yarın notu tahtaya kalktığınızda halk size verecek, halkın karşısına çıktığınızda.

Sevgili arkadaşlarım, dört buçuk sene geçti, şöyle bir geri dönüp bakınız, ne yaptınız bu ülkenin yararına? Allah'ınızı severseniz, işsizliği mi yok ettiniz, söyleyin; söyleyin, benim o kahvelerdeki boş gezen adamlarıma iş mi buldunuz, aş mı buldunuz?

Sevgili arkadaşlarım, faize 80 milyar dolar para verdiniz, faiz ödediniz 80 milyar dolar.

EYÜP FATSA (Ordu) - O sizin hesabınız.

MUZAFER R. KURTULMUŞOĞLU (Devamla) - Ama, yahu, ödediniz de hiç borç bitmedi, borç 2 misline çıktı değil mi? Onu ekonomistler çok iyi bilir, 2 misline çıktı borç.

HÜSEYİN ÖZCAN (Mersin) - 180 hocam, 180.

MUZAFER R. KURTULMUŞOĞLU (Devamla) - 80 milyar dolar da faiz ödediniz.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) - Kim aldı?

MUZAFER R. KURTULMUŞOĞLU (Devamla) - Tabii ki, hepsi sizin değil, sizin gibi düşünen iktidarların bu hâle getirdiği; ama, siz de onun üzerine katbekat borç koydunuz, yığdınız. 80 milyar doları Türkiye'nin kalkınmasına harcasaydınız, Türkiye'yi bir fabrikalar sahası yapardınız, inşaat sahasına çevirirdiniz, herkese iş bulunurdu, aş bulunurdu. Nereden oldu bu hata? İşte, geçmişteki iktidarlar böyle yaptıkları için, siz de onların peşinden kopya çektiniz, kopyacı talebeler gibi oldunuz.

İBRAHİM KÖŞDERE (Çanakkale) - Borçları ödedik, borçları.

İBRAHİM ÖZDOĞAN (Erzurum) - Faiz 180...

MUZAFER R. KURTULMUŞOĞLU (Devamla) - Evet, 180 milyar dolar faiz ödendi. Hayır, o kadar değil, 80 milyar faize ödendi. Bilmiyorum, ben Maliyeden aldığım bilgiyi söylüyorum. Ama, bir şeyi söylüyorum, doğrudur, 180 milyar borç ettiniz, daha da fazla ettiniz, dört senede. Ama, faize verdiğiniz para, faiz ödediniz ya hani faizle aldığınız paraya, 80 milyar dolar...

Sen iyi bilirsin bunları; sen hesap sahibi adamsın, iş sahibisin, bilirsin.

Evet, sevgili arkadaşlarım, ben şunu istiyorum: Bundan sonra olsun, aşağı yukarı yire on ay var, beş ay var Meclis çalışmalarına... Beş ayda kanunları getirirken konsensüsle getirelim, birlikte yapalım. Bize de haber verin. Evveliden, şu yasa gelecek diye haberimiz olsun ki, biz de dersimize çalışalım muhalefet olarak, ama, bir bakıyorum sabahleyin bir telefon "Bugün bu yasa geliyor, Danışma Kurulu var, şu, şu maddeler... Yüzde 357 falan, falan, falan maddeler geldi." Geldi, ama, ben, bunu ne zaman milletvekili arkadaşşıma vereceğim de çalışacak da burada gelip eksikleri söyleyecek veya doğruları, yolunu gösterecek. Hayır, böyle bir şey yok. Ha, milletvekili arkadaşlarım, iktidarın milletvekili arkadaşlarım çok mu çalışıyorlar? Kusura bakmayın, orada biraz sınıfta kalıyoruz. Sebebi ne biliyor musunuz?

RECEP KORAL (İstanbul) - Komisyonla ne yapıyorlar?

MUZAFFER R. KURTULMUŞOĞLU (Devamla) - Komisyonla ne yaptığın beni ilgilendirmiyor, komisyonla ben ne yaptığımı biliyorum, ama, bir şeyi söyleyeyim: Yasaları -ben hep söylerim- bürokratlar hazırlar, "Avrupa Birliğine uyuyor bu efendim, bu böyle olur." der, Bakana getirir, Bakanlar Kurulundan geçer, sonra komisyonlara gelir. Komisyonlara geldiğinde ne yaptığınızı söyleyeyim: Muhalefet bir öneri verdiğinde reddedilir. Muhalefet konuşurken dinlenir, saygıyla dinlenir, arada birbirinize laf atarsınız, ama dinlersiniz; ama, bir değişiklik önergesi verilmeye kalktığında o öneri kabul edilmez. Ne değişti komisyonla söyler misiniz şimdi bana? Ha, komisyonla, aynen, kaldır parmağını 16'ya 8, burada da aynen... Ha, bu, şu: Bu... Siz de yeni geldiniz çoğunuz, sadece 48 milletvekili, 50 milletvekili var, çoğunuz yeniydiniz bizim gibi. Ne zaman öğrendiniz bu iktidar hevesini? Bu iktidar böyle dedi diye, iktidar böyle yapıyor diye, doğru mudur, yanlış mıdır diye incelemeyen, tefrik etmeden kaldırdınız parmağınızı, indirdiniz. Ama, ne olursa olsun, çıkan yasa sizin değil, çıkan yasa bizim, 73 milyon insana çıkıyor. Bu insanları mağdur etmeyecek şekilde yasaları çıkaralım ve muhalefeti dinleyelim. Muhalefeti dinlemeyen hiçbir iktidarın sonu iyi olmamıştır, en kötü ihtimalle sandıkta batmıştır. Hep böyle olmuştur, bundan sonra da böyle olacağını görüyorum ve temenni de ediyorum; çünkü, sizin, dört buçuk senede hiç uslandığınızı görmedim, hiç böyle doğruya doğru dediğinizi alamadım ben, ben alamadım. Belki, siz, size göre doğru olan, muhalefete göre hep yanlış geliyor zannediyorsunuz, oysa, muhalefetin çoğu söylediği öneridir. Muhalefetin söylediği yol göstermedir. Yasayı siz yapıyorsunuz, siz parmak kaldırıyorsunuz indiriyorsunuz, kabul ediliyor. İşte, edildiği için de hem Anayasa'dan hem de Cumhurbaşkanlığından geri dönüyor. Benim temennim, bundan sonra yaparken yasaları, zararın neresinden dönerseniz kârdır hesabında, bundan sonra olsun, muhalefete kulak veriniz. Bu muhalefet size lazım. Muhalefet yol göstericidir. Muhalefet her ne derse desin, iktidar kendi bildiğini yapacak değil mi; kendi bildiğini yapmasın, eksikleri birlikte tamamlayalım, buraya tam olarak getirelim, o tam olan yasa da ülkede uzun süre kalsın diye düşünüyorum.

Sözümü bağlarken tekrar söylüyorum, muhalefeti küçümsemeyin. Muhalefeti dışlamayın. Yarın da siz muhalefet sıralarında olacaksınız; ama, kaç kişi olacak, bilmiyorum. O zaman, bu kürsüye çıkıp, onlara soracağız, size soracağız: "Ey muhalefet, ne oldu?" diye o kürsüye çıktığınızda soracağız diyorum. Bunları bana söyletmek için... Sizin hepinizi de burada isteyebilirim, temennim o.

MUSTAFA ERDOĞAN YETENÇ (Manisa) - Belki hiç olmayacaklar.

MUZAFFER R. KURTULMUŞOĞLU (Devamla) - Ama, gelemesiniz bu hâlinizle, gelemesiniz. Gelemeyeceğiniz için de, bu hataları, sonra, kendi kendinize düşüneceksiniz diye düşünüyorum.

Hepinize saygılar ve sevgiler sunuyorum. (Anavatan Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

AK Parti Grubu adına Karaman Milletvekili Mevlüt Akgün.

Sayın Akgün, buyurun.

AK PARTİ GRUBU ADINA MEVLÜT AKGÜN (Karaman) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Aynı zamanda şahsım adına da söz hakkım var. İkisini birleştiresek...

HALUK KOÇ (Samsun) - Birleştirelim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Akgün, otuz dakika; ilave ettim size.

MEVLÜT AKGÜN (Devamla) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; 1321 sıra sayılı İç Tüzük değişiklik teklifi üzerinde AK Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Yasama organının kendi iç çalışmalarını düzenlemek amacıyla koydukları kurallara iç tüzük denir. İç tüzük, her meclisin bir nêvi iç kanunu olarak kabul edilmektedir.

Anayasa'mızın 95'inci maddesi "Türkiye Büyük Millet Meclisi, çalışmalarını, kendi yaptığı İç-tüzük hükümlerine göre yürütür." demektedir.

Yasama meclislerinin iç tüzüklerini bizzat yapmaları onların diğer devlet organları, özellikle yürütme organı karşısında bağımsızlıklarının bir göstergesidir. Bu duruma yasama meclislerinin yönetsel bağımsızlığı denmektedir.

Anayasa'mızın 95'inci maddesine göre İç Tüzük'ün düzenleme konusu Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarıdır. O hâlde Meclis çalışmalarıyla ilgili her konu İç Tüzük ile düzenlenebilir. Nitekim, Anayasa Mahkemesi 22 Şubat 1977 tarihli kararında, bir konunun İç Tüzük'le düzenlenmesi için onun Meclisin çalışma alanı içerisinde olmasını yeterli görmüştür. Ancak İç Tüzük bir kanun değildir. Çünkü kanunlar vatandaşlara hak ve yükümlülükler getirirken İç Tüzük hükümleri sadece Meclisin teşkilatına ve çalışma düzenine ilişkin hükümler getirmektedir. İç Tüzük hukuki anlamda bir parlamento kararı olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzük'ünün 181'inci maddesi İç Tüzük'ün değiştirilmesi usulünü göstermektedir. Bu maddeye göre İç Tüzük'te değişiklik yapılmasını öngören teklifler milletvekillerince yapılabilir. İç Tüzük değişiklikleri konusunda kanun teklifleri hakkındaki hükümler uygulanmaktadır. İç Tüzük değişiklikleri teklifi Anayasa Komisyonunda incelendikten sonra, bu komisyon raporu esas alınmak suretiyle, Genel Kurulda görüşülüp, sonuçlandırılmaktadır.

Diğer yandan, İç tüzük hükümleri hukuki niteliği itibarıyla bir parlamento kararı olmakla birlikte, diğer parlamento kararlarından farklı olarak, Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir. Bu husus, Anayasa'mızın 148'inci maddesinde açıkça ifade edilmiştir.

İç tüzükler taşıdıkları siyasal önem nedeniyle, çoğu zaman, sessiz anayasa olarak ifade edilmiştir. İç tüzükler, mecliste iktidar muhalefet ilişkilerini etkileyen en önemli belgelerdir diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; meclisin çalışma usulünü gösteren İç Tüzük hükümleri, meclislerde iktidar ve muhalefet ilişkilerini de büyük oranda etkilediği için sık sık değişikliklere ve iptal davalarına konu olmaktadır.

Demokratik rejimlerde, iç tüzüklerin bir işlevi de, milletvekillerinin ve özellikle muhalefetin yasama sürecine katkısını kolaylaştırmak ve güvence altına almak, yasama organında çoğunluğun azınlık üzerinde baskı kurmasını engelleyerek meclis içi dengeyi sağlamak için işlev görmüşlerdir. Bu nedenle, iç tüzük hükümlerinin, uygulamada tereddüt yaratmayacak şekilde açık ve kesinlik taşıması, ayrıca, genel, soyut, objektif ve sürekli nitelikte olması gerekmektedir. Bu surette, iç tüzük hükümlerinin öngörülebilirlik kısıtı da gerçekleşmiş olmaktadır.

Ancak, uygulamada temel kanun olarak ifade edilen öyle kapsamlı düzenlemeler vardır ki, bu kanunların hacmi dikkate alındığında, meclislerde görüşülmesi aylar ve hatta yıllar bile alabilir. İşte, böyle hâllerde, tüm dünyada, Kıta Avrupası'nda ve birçok ülkede kabul edildiği gibi, temel kanunlar genel kurulda farklı bir yöntemle görüşülmeli ve oylanmalıdır.

Kabul etmek gerekir ki, temel kanunlarla ilgili İç Tüzük düzenlemeleri çeşitli tarihlerde Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine uygunluk bakımından tartışmalara yol açmıştır. Temel kanunlar için Genel Kurulda farklı bir görüşme prosedürünün uygulanabilmesine olanak tanıyan ilk düzenleme 16/5/1996 tarihli ve 424 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla yapılmıştır. Bu düzenleme, 91'inci madde olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'ne eklenmiştir.

Bu düzenlemeye göre temel kanunları ve İç Tüzük'ü bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan tasarı ve tekliflerin Genel Kurulda görüşülmesinde uygulanacak özel görüşme ve oylama usulü tespitine, hükümetin, esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurulca karar verilebilir. Bu düzenleme, o tarihte iptal davasına konu edilmemiştir.

91'inci maddedeki bu düzenleme, 7/2/2001 tarih ve 713 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla değiştirilmiştir. Bu değişiklik ise, Anayasa Mahkemesinin 31/1/2002 tarihli kararıyla iptal edilmiştir. Bu kararında, Anayasa Mahkemesi "Düzenlemenin, milletvekillerinin Anayasa'nın 87'nci maddesinde belirtilen yasama görevlerini yerine getirmelerinin engellendiği, 'temel yasa' kavramının açıklıkla düzenlenmediği, objektiflik ve öngörülebilirlik şartlarının gerçekleşmediği" gerekçesiyle iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesi kararıyla yürürlükten kalkan 91'inci madde, 2003 tarih ve 766 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenleme de Anayasa Mahkemesinin 29/4/2003 tarihli kararıyla tümüyle iptal edilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yukarıda bahsettiğim Anayasa Mahkemesi kararlarıyla oluşan boşluğu ortadan kaldırmak üzere İç Tüzük'ün 91'inci maddesi, bu kez bizzat Meclisimiz tarafından, 30/6/2005 tarihli ve 855 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenlemede, Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında işaret edilen noksanların giderilmesine çalışılmıştır. 91'inci madde, yeni şekliyle, "temel kanun" kavramını, "bir hukuk dalını sistematik olarak bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştirecek biçimde genel ilkeler içeren hükümler" olarak tanımlamış, genel ve soyut ilkeler benimsemiştir.

Bu tasarı ve tekliflerin Genel Kurulda görüşülmesinde, her bölümün otuz maddeyi geçmeyecek şekilde görüşülmesine, hükümetin, esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma Kurulunun oy birliğiyle önerisi üzerine Genel Kurulca karar verilebileceği esası getirilmiştir.

Bu düzenlemenin de muhalefet partisi tarafından Anayasa Mahkemesine tümüyle götürülmesi üzerine, Anayasa Mahkemesi, 91'inci maddenin mevcut düzenlemesine, yani, şu anki hâline yönelik itirazların çoğunu reddetmiştir değerli arkadaşlar. Yani, Meclisin düzenlemesini, büyük bölümü itibarıyla Anayasa'ya uygun bulmuştur. Bugün, çoğu kez, Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarıyla

övenen muhalefetin ve Cumhuriyet Halk Partisinin, ilk kez, Anayasa Mahkemesi kararını dolaylı da olsa eleştirdiğini görüyoruz ve şaşırıyoruz.

Meclisin düzenlemesinin büyük bölümü itibarıyla uygun görüldüğü 26/10/2005 tarih ve 2005-74 esas sayılı Anayasa Mahkemesi Kararı'nda, sadece 91'inci maddenin ikinci paragrafının ikinci tümcesinde yer alan "Milletvekillerinin önerge verme hakkı Anayasa'ya aykırılık dâhil her madde için iki önergeyle sınırlandırılmıştır." hükmünü, siyasi parti gruplarına mensup milletvekillerinin önerge verme hakkı gözetilmeyerek, sadece milletvekillerine bu hakkın verilmesinin, Anayasa'nın 2, 68, 87 ve 95'inci maddelerine aykırı görerek iptal etmiştir. Ancak, Mahkeme, yukarıda da ifade ettiğim gibi, İç Tüzük'ün temel kanunların özel usulle görüşülmesine imkân tanıyan 91'inci madde-sini diğer yönlerden Anayasa'ya uygun bulmuştur.

Mahkeme, söz konusu kararında kapsamlı yasal düzenlemelere ilişkin tasarı ve tekliflerin madde sayılarının fazlalığı nedeniyle, Genel Kurulun çalışmalarını aksatmadan yürütebilmesi için özel görüşme ve oylama usulüne bağlı tutulabileceğini kabul etmiştir. Mahkeme, aynı kararında, temel yasa ile ilgili ölçütün yapılan düzenlemeyle önceden belirlendiği, bu durumun, milletvekillerinin, Anayasa'nın 87'nci maddesindeki yetkilerini kullanmalarına engel teşkil etmediğini kabul etmiştir. Yine, bölümler hâlinde otuz maddeyi geçmemek üzere yapılacak oylamanın demokratik ilkelere aykırı olmadığını, çünkü, milletvekillerinin ayrı ayrı oy kullanmalarının sağlandığını, yine, üyelerin maddeler üzerinde ayrı ayrı görüşlerini açıklamasına fırsat verildiğini, ayrıca, bölümler üzerinde soru-cevap süresinin on beş dakikayla sınırlandırılmasının makul ölçüleri aşmadığına karar vermiştir. Aynı mahkeme kararında, Danışma Kurulunda oy birliğinin sağlanamadığı durumlarda konunun Meclis Genel Kuruluna bırakılmasının yasama yetkisinin doğal sonucu olduğu da kabul edilmiştir.

Kanımca, Anayasa Mahkemesi, bu kararında, muhalefet partilerinin yasama sürecini tıkamak için yapabilecekleri kötü niyetli hareketlere de engel olmak istemiştir. Çünkü, muhalefetin, çoğu zaman, Meclisi çalıştırmamak için çalışmalar yaptığını da uygulamadan biliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; işte, görüşmekte olduğumuz İç Tüzük değişikliği teklifi, aslında, Anayasa Mahkemesinin, yukarıda bahsettiğim iptal kararında işaret edilen ve siyasi parti gruplarına mensup olan milletvekillerine de değişiklik önergesi verebilmeyi amaçlayan bir düzenlemedir. Düzenlemeyle, milletvekilleri tarafından, Anayasa'ya aykırılık önergeleri dâhil madde üzerinde iki önerge verilebilecektir. Ancak, her siyasi parti grubuna mensup milletvekillerinin birer önerge verme hakkı da saklı tutulmuştur. Anayasa Mahkemesince işaret edilen eksiklik bu surette giderilmiş olmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisinde ikiden fazla siyasi parti grubunun bulunması durumunda, her siyasi parti grubuna mensup milletvekillerinin birer önerge verme hakkı da saklı tutulduğundan, tüm siyasi parti grupları tarafından önerge verilmesi hâlinde önerge sayısı ikiden fazla olabilecektir. Yani, önerge sayısının ikiyle sınırlandırılması tek başına söz konusu değildir. Böylece, yıllardan beri süregelen, temel kanunların görüşülmesine ilişkin çetin tartışmalara Meclisimiz son vermiş olacaktır.

Bu düzenlemenin hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Akgün.

Şahsı adına, Erzurum Milletvekili Mücahit Daloğlu... (AK Parti sıralarından alkışlar)

OYA ARASLI (Ankara) - Sayın Başkan, söz vermeden önce...

Sayın Akgün, Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Mahkemesi kararları karşısındaki görüşlerini yanlış bir biçimde yansıtmıştır. Bu konuda, İç Tüzük'ün 69'uncu maddesi hükümleri uyarınca açıklama yapma talebimi izinlerinize sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Daloğlu, buyurun efendim.

MÜCAHİT DALOĞLU (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1321 sıra sayılı AK Parti Grup Başkan Vekillerimizin vermiş olduğu TBMM İç Tüzük değişikliği üzerine şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, elbette konuyu konuşmamız gerekiyor ama, biraz önce AK Parti Grup Başkan Vekilimiz -şu anda burada yoklar- Süleyman Kurtulmuşoğlu... (AK Parti sıralarından "Anavatan Partisi" sesleri)

Özür diliyorum, düzeltiyorum, Anavatan Partisi Grup Başkan Vekili Süleyman Hoca...

BAŞKAN - Sayın Muzaffer Kurtulmuşoğlu efendim.

MÜCAHİT DALOĞLU (Devamla) - Muzaffer Kurtulmuşoğlu "Sağlık Bakanlığı neler yaptı, hiç göremiyoruz" demişti. Ben, buradan, kısa bir cevap vermek istiyorum: Sade vatandaşın bile sokakta anladığı bu konuyu, bir hekim olarak Hoca'mızın anlamamasına ben de esef ediyorum.

HÜSEYİN ÖZCAN (Mersin) - "Hoca" değil "öğretmen" de Sayın Vekilim.

MÜCAHİT DALOĞLU (Devamla) - Kendileri burada dinleselerdi, yazdığım bir dizi not vardı, okuyacaktım. Olmadıkları için, kendilerine yazılı takdim edeceğim, Sağlık Bakanının neler yapmış olduğunu.

Ayrıca, istihza ile "Siz, her konuyu biliyorsunuz!" diyor AK Parti Grubuna. Her konuyu hiç kimse bilmez, uzmanları bilir. Mutlaka, milletvekilleri de çalışarak birçok şeyi bilir ve öğrenirler.

Benim önergeme niçin ret veriyorsunuz?" diyor da; ret verme hakkımız vardır, onu kullanırsınız, önergesini beğenmemişizdir.

Burada açıklamada bulunmak istiyorum: Organ nakli konusunda verilen önergeye her aklıselim, her grup, her vatandaş destek verir. Ancak, önergedeki eksikliklerden dolayı, daha sonra suistimallere yol açabilir ihtimalinden dolayı daha sağlam bir önergeyi, inşallah AK Parti Grubu hazırlayıp Meclisin gündemine sunacaktır.

HÜSEYİN ÖZCAN (Mersin) - Sadece Anavatan verdiği için mi reddettiniz? Organ bağışını istemiyor musunuz?

MÜCAHİT DALOĞLU (Devamla) - Eksiklik var, suistimal edilebilir.

HÜSEYİN ÖZCAN (Mersin) - Tamamlayalım. Her geçen gün bir can gidiyor.

MÜCAHİT DALOĞLU (Devamla) - Mükemmeline mutlaka AK Parti Grubu hazırlayıp huzurunza getirecektir.

Tekrar gündemimize dönmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, temel kanunlarla ilgili Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu kararlar önümüzde bulunmaktadır.

Temel kanun niçin yapılır ve AK Parti Grup Başkan Vekillerimizin de bu konuda vermiş olduğu teklif ve önerenin esası şudur: Bir defa, temel kanunlarda, bir hukuk dalını, sistematik olarak bütünüyle veya kapsamlı olarak değişecek biçimde genel ilkeleri içermesi, kişisel veya toplumsal yaşamın büyük bir bölümünü ilgilendirmesi, kendi alanındaki özel kanunların dayandığı temel kavramları göstermesi, özel kanunlar arasında uygulamada ahenk sağlanması, düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması ve bu zorunluluğun bulunması, önceki yasalaşma evrelerinde de özel görüşme ve oylama usulüne bağlı tutulması gibi özellikler taşıyan kanunları ve İç Tüzük'ü bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan tasarısı veya tekliflerin Genel Kurulda bölümler hâlinde görüşülmesine ve her bölümün en çok otuz maddeyi geçmemek kaydıyla hangi maddelerden oluşacağına hükümetin, esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma Kurulunun -oy birliğiyle- önerisi üzerine Genel Kurulca karar verilebilir, diyor. Bunun Anayasa'ya aykırı olmadığını Anayasa Mahkemesi de kabul etmiştir.

Dolayısıyla, değerli arkadaşlar, burada, daha evvelki sözcülerimizin de, mutlaka, hukuk endişesiyle. Anayasa'ya aykırılık endişesiyle dile getirdikleri noktaya saygı duyarız; ancak, elbette ki, hocalarımız da Anayasa ile hukuku yorumlarken mutlaka değişik yorumların da olabileceğini kabul ediyorlardır, çünkü burada görüştüğümüz yasalarda, biraz evvel ifade ettiğim konu, tamamen Anayasa Mahkemesinin kararları muvacehesinde yazılmış bir metindir. Böyle olunca, o zaman, burada, yani, malumu ilam etmenin veya zamanı hor kullanmanın veya burada, bilinen kanunlar üzerinde bir usul çerçevesinde veya İç Tüzük'teki mevcut amirler çerçevesinde, bu yüce Meclisin en kıymetli varlığı olan zamana da saygı göstermemiz gerekiyor. Aksi takdirde, zaten, burada, hukuka aykırılığı komisyonlardan geçen bir süzgeç vardır, bir süreç vardır, ondan dolayı bir aksaklık varsa burada önümüze gelir. Dahası da varsa, zaten Anayasa Mahkemesi de gerekçeli kararıyla önümüze gönderir; o gerekçeler ışığında, varsa bir eksiklik, varsa bir hata, düzenlenip gönderilebilir.

Yine, bir sözcü arkadaşımız: "Bu, üç defa reddedildi, niye getirdiniz?" Değerli arkadaşlar, bazı kanunlar üç defa da reddedilebilir, beş defa da. Aslında reddinde de yarar vardır; biz, illa direkt olarak kabulünü de çok doğru kabul etmeyebiliriz. Reddedilir, eksiklik varsa, tekrar burada olgunlaştırılıp ona göre yasalarımız çıkarılabilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yasama organlarının iç tüzükleri, yasama erkinin kullanılmasına ilişkin yöntemleri ve yasama organlarının çalışma düzenini gösterir ve yasama erkinin etkin ve verimli bir biçimde kullanılmasını sağlar. İç tüzük hükümlerinin içeriklerinin, bütün hukuk kuralları gibi, uygulamada tereddüt yaratmayacak bir açıklık ve kesinlik taşıması, genel, soyut ve sürekli nitelikte olması ve öngörülebilirlik sağlaması gerekir. Anayasa'nın 2'nci maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendisini bağlı sayan ve yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkeleri ve anayasa bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Temel kanun uygulaması, dünyanın her tarafında geçerli bir görüşme yöntemidir, işlerliği sağlamak açısından da zaruri bir usuldür. Onun için, bunu, burada, ilk defa bizler icat etmiş değiliz. Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 91'inci maddesi, Anayasa Mahkemesince çeşitli iptaller görmekle birlikte, prensip olarak Anayasa'ya aykırı bulunmamış, tanım, süre, diğer hükümlerin saklı tutulması, önerge gibi çeşitli noktalarda itirazlar olmuş, son durumda ise, önerge konusunda iptal edilmiş, siyasi parti gruplarına önerge verme hakkının tanınmasıyla, madde, Anayasa Mahkemesi kararına uygun hâle getirilmiştir.

Değerli arkadaşlar, şuraya da işaret etmek istiyorum: Bilindiği üzere, Anayasa Mahkemesinin ilgili kararıyla, "Kapsamlı yasal düzenlemelere ilişkin tasarı ve tekliflerin,

1) Madde sayılarının fazlalığı nedeniyle,

2) Genel Kurul çalışmalarının aksamadan yürütülebilmesi için,

3) Özel görüşme ve oylama usulüne bağlı tutulmalarına gerek duyulabilir." diyerek, böyle bir düzenlemenin gerekliliğine işaret edilmiştir. İç Tüzük değişikliğinde ise, 91'inci madde, "Milletvekilleri, esas komisyon veya Hükümet değişiklik önergeleri verebilir. Milletvekilleri tarafından Anayasa'ya aykırılık önergeleri dâhil her madde için iki önerge verilebilir." şeklinde düzeltilmiş, bu paragraf, Anayasa Mahkemesinin ilgili kararıyla iptal edilmiştir. Söz konusu karar ise, 21 Ekim 2006 günü Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Değerli arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 91'inci maddesinde, "Temel kanunlar" başlığı altında -tarih ve sayılarını okumuyorum- ilgili sayı kararıyla, bunu, Anayasa Mahkemesi, yeniden bir düzene sokmuştur. Şunu ifade edeyim: Anayasa Mahkemesi kararında, Anayasa'nın 68'inci maddesinde, siyasi partilerin, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olduğu, 95'inci maddesinde de İç Tüzük hükümlerinin, siyasi parti gruplarının Meclisin bütün faaliyetlerine üye sayısı oranında katılmalarını sağlayacak yolda düzenleneceğinin vurgulandığı aşikârdır.

Böylece -buradaki metinleri, sizi sıkmamak adına fazla okumak istemiyorum- AK Parti Grup Başkan Vekillerimizin, Meclisin daha verimli, zamanın daha dikkatli kullanılması açısından ve mutlaka Anayasa'nın öngördüğü çerçevede bir düzenleme teklifi verdiği aşîkârdır. Bunu, buradaki, hem Komisyon üyelerimiz hem buradaki hukukçularımız da inşallah takdir edeceklerdir. Eksikleri mutlaka burada tartışacağız. Ama hiç kimse, kendi fikrinin de her şeyin üstünde olduğunu burada iddia edemeyecektir, çünkü bunlar tartışmayla, konuşmayla sonuçlanacak bir düzenlemedir.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Daloğlu.

Sayın Araslı, Mevlüt Akgün Bey'in konuşmasının tutanaklarını getirttim. İlgili bölümün ifadesi aynen şu: "Bu düzenlemenin de muhalefet partisi tarafından Anayasa Mahkemesine tümüyle götürülmesi üzerine, Anayasa Mahkemesi, 91'inci maddenin mevcut düzenlemesine, yani şu anki hâline yönelik itirazların çoğunu reddetmiştir değerli arkadaşlar. Yani, Meclisin düzenlemesini, büyük bölümü itibarıyla Anayasa'ya uygun bulmuştur. Bugün, çoğu kez, Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarıyla övünen muhalefetin ve Cumhuriyet Halk Partisinin, ilk kez, Anayasa Mahkemesi kararını dolaylı da olsa eleştirdiğini görüyoruz ve şaşırıyoruz." İfadesi aynen bu.

OYA ARASLI (Ankara) - Evet efendim.

BAŞKAN - Burada nasıl bir şey var?

OYA ARASLI (Ankara) - Yani, bizim tavrımızı farklı bir biçimde ifade etmişler. Cumhuriyet Halk Partisinin, Anayasa...

MEVLÜT AKGÜN (Karaman) - Sayın Başkan, bu bizim düşüncemiz...

OYA ARASLI (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Yerinizden mikrofonunuzu bir-iki dakikalığına açayım da...

MUSTAFA NURİ AKBULUT (Erzurum) - Kendi görüşünü ifade ediyor...

BAŞKAN - Buyurun efendim, açacağım mikrofonunuzu.

VI. - AÇIKLAMALAR VE SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- *Ankara Milletvekili Oya Araslı'nın, Karaman Milletvekili Mevlüt Akgün'ün, konuşmasında, Partisine sataşması nedeniyle konuşması*

OYA ARASLI (Ankara) - Sayın Başkan, Cumhuriyet Halk Partisinin, Anayasa Mahkemesi kararları karşısında, bizim istediğimiz doğrultuda karar çıktığı zaman "güzel", bizim istediğimiz doğrultuda karar çıkmadığı zaman "kötü" şeklinde bir değerlendirmesi hiçbir zaman olmamıştır. Sayın Konuşmacının konuşması, bu tür bir izlenim yaratmaktadır. Bu, yanlış bir şeydir. Cumhuriyet Halk Partisi, Anayasa Mahkemesinin tüm kararlarını saygıyla karşılar. Ama, her kararın eleştirisi yapılabilir. Özellikle bilimsel platformlarda, Cumhuriyet Halk Partisi değil, bütün bilim insanları Anayasa Mahkemesinin kararları karşısında değerlendirmeler yaparlar. Ben de akademik yaşamımda bu değerlendirmeleri yapmışımdır, diğer meslektaşlarım da yapmıştır. Ben, bunu ifade etmek istedim. Ama, bir şey daha ifade ettim: Anayasa Mahkemesi yargıçları, acaba, verdikleri karar sonunda Adalet ve Kalkınma Partisi çoğunluğunun neleri temel kanun olarak görüşebildiğini görseydi böyle bir karar verir miydi şeklinde bir şüphemi de dile getirmekten kendimi alamadım. Değerlendirme budur; yoksa, Anayasa Mahkemesi kararları herkes için bağlayıcıdır, Anayasa Mahkemesi saygın bir kuruluştur; buna karşı hiçbir saygısızlığımız, kararları karşısında kabul etmeme gibi hiçbir durumu, Cumhuriyet Halk Partisi olarak söz konusu olamaz. Ama, her kararın arkasında bir muhalefet şerhi vardır Anayasa Mahkemesinde de. Muhalefet şerhi altında imzası bulunan Anayasa Mahkemesi yargıçlarının da karar hakkında aslında özünde bir eleştirme yapmış olduklarını da dikkatimizden kaçırmayalım.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Araslı, sağ olun.

Yani, buradaki yorumunuz, hukuki kararlar uygulanır, ama, eleştirilebilir anlamındadır. Gerekli açıklamayı yaptınız, tutanaklara geçti.

Teşekkür ediyorum.

IV. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

4.- *Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri Hatay Milletvekili Sadullah Ergin, Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa, İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz, Ankara Milletvekili Salih Kapusuz, Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in; Türkiye Büyük Millet Meclisi İctüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında İctüzük Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/925) (S. Sayısı: 1321) (Devam)*

BAŞKAN - Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

MEHMET ERASLAN (Hatay) - Sayın Başkan, karar yeter sayısının aranılmasını istiyorum.

BAŞKAN - Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısını arayacağım.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.20

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.29****BAŞKAN: Başkan Vekili Nevzat PAKDİL****KÂTİP ÜYELER: Ahmet KÜÇÜK (Çanakkale), Mehmet DANIŞ (Çanakkale)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 56'ncı Birleşimi'nin Dördüncü Oturumu'nu açıyorum.

1321 sıra sayılı Teklif'in görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon ve Başkanlık Temsilcisi yerinde.

Teklifin maddelerine geçilmesi için yapılan oylamada karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi teklifin maddelerine geçilmesini tekrar oylarınıza sunup karar yeter sayısını arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir, karar yeter sayısı vardır.

1'inci maddeyi okutuyorum:

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA İÇTÜZÜK TEKLİFİ**

MADDE 1- 5/3/1973 tarihli ve 584 Karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İchtüzüğü'nün 91 inci maddesinin (a) bendinin ikinci paragrafının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, aynı bende aşağıdaki üçüncü paragraf eklenmiş ve bendin dördüncü paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Milletvekilleri tarafından Anayasaya aykırılık önergeleri dahil madde üzerinde iki önerge verilebilir. Ancak, her siyasî parti grubuna mensup milletvekillerinin birer önerge verme hakkı saklıdır.

Yeni bir madde olarak görüşülmesine komisyonun salt çoğunlukla katıldığı önergeler ile yeniden görüşülmesine karar verilen maddeler üzerinde görüşme açılır ve bu maddede belirtilen sayıda önerge verilebilir.

Diğer hükümler saklıdır."

BAŞKAN - Madde üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, İzmir Milletvekili Yılmaz Kaya.

Sayın Kaya, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA YILMAZ KAYA (İzmir) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz 1321 sıra sayılı İç Tüzük'ün değiştirilmesine dair İç Tüzük teklifi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, önce, bir konuda anlaşmamız gerekiyor. Sanki, muhalefet partileri temel yasa uygulamasına tümünden karşıymış gibi, buraya çıkan AKP'li arkadaşlarımız, işte "temel yasa olmalı. Birçok maddesi olan yasa nasıl görüşülecek? Bir an önce çıkmalı" falan gibi ifadelerde bulunuyorlar. Oysa, temel yasa tabii ki olmalı. Ceza Kanunu'nu biz nasıl görüştük? Temel yasa şeklinde görüşmedik mi? Bizim itirazımız temel yasaya değil, temel yasanın uygulanma şekline, temel yasanın sadece iktidar partisi tarafından, onun koyduğu veya onun değerlendirmeleri sonucu hangi yasaların temel yasa olarak kabul edildiğinedir.

Bakın değerli arkadaşlar, temel yasa olarak biz neleri görüşmüşüz, onlardan biraz size bahsedeyim, siz de ondan sonra tekrar bu olayı kafanızda değerlendirin: Tohumculuk Yasası, temel yasa olarak görüşmüşüz; Belediyeler Yasası, Orman Mühendisliği Yasası, arkadaşlar, temel yasa olarak görüşmüşüz; Mesleki Yeterlilik Yasası, Özel Eğitim Kurumları Yasası, Vakıflar Yasası, Petrol Yasası, Nüfus Hizmetleri Yasası, Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, te-

mel yasa olarak görmüştük. Bir de, temel kanun olarak görmeyi beklediğimiz, gündemde bulunan bazı tasarı ve tekliflerden bahsedeceğim: Darülaceze Genel Müdürlüğünün Kuruluş ve Görevlerine Dair Kanun Tasarısı.

Değerli arkadaşlar, elinizi vicdanınıza koyunuz. Yani, bunun... Biraz önce AKP'li konuşmacı arkadaşım İç Tüzük'ten okudu temel kanunun tarifini. Yani, bunu nasıl oraya yerleştiriyorsunuz, nasıl alaka kuruyorsunuz, nasıl bağlantı kuruyorsunuz, ben anlamış değilim.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) - Temelsiz kanun olmaz ki.

YILMAZ KAYA (Devamlı) - Kat Mülkiyeti Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Kat Mülkiyeti Kanunu'nun bazı maddelerinde... Konut Finansmanına Dair Yasa Tasarısı.

Değerli arkadaşlar, bizim itirazımız buna, temel yasa olarak değerlendirirken koyduğunuz kriterlere ve temel yasa olarak görüşülürken yaptığınız uygulamalara.

Değerli arkadaşlar, hatırlayacaksınız, biz, temel yasa olarak sizin kabul ettiğiniz, ama, bizim temel yasa olarak görmediğimiz bazı kanunlar görüşülürken, maddeler üzerinde önergeler verdik. Siz, bunu bile çok gördünüz, maddeler üzerinde beş dakika konuşulmasın diye -Meclis tarihine ben- ce kara bir leke olarak geçmiştir- komisyon ve Hükümet önergelerimize katıldı, sırf konuşmayalım diye, Genel Kurul komisyon ve Hükümetin katıldığı önergelere ret oyu verdi, bunu da hatırlayınız. Bizim itirazımız buna. Temel kanun olarak, tabii ki, mutabakatla, Danışma Kurulunda oy birliği sağlandığı takdirde, temel kanun olarak bazı kanunlar görülmektedir. Bizim itirazımız, dediğim gibi, temel kanun kriterlerine Hükümetin ve görüşme şeklidir.

Değerli arkadaşlarım, bu yapılmak istenilen değişiklikle, zaten normal şekilde görüşülmeyen, sadece madde numaralarının okunması şeklinde görüşülen temel kanun şeklindeki görüşmelerde, normal görüşmede yedi tane olan önerge sayısını, tam aksine, daha fazla ihtiyaç olduğu hâlde iki önergeye indirip sonra Anayasa Mahkemesinin iptal kararı üzerine siyasi parti gruplarının da önerge verme hakkı var diyerek siyasi parti gruplarına da önerge verme hakkı getirilmektedir. Oysa, dediğim gibi, madde metninin ne olduğu belli değil, maddeler okunmuyor, aksine, önerge sayılarının daha fazla olması gerekirken, ama, burada, tam tersi, önerge sayıları azaltılmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, biz bu temel kanunla ilgili görüşlerimizi dile getirirken, her zaman yaptığınız uygulamayı yaparak, aynı tavrı göstererek "muhalafet partisi, muhalafet etmek için, hakkını kötüye kullanmak için bu önergeleri veriyor ve konuşma almak üzere bunları hakkın kötüye kullanılması şeklinde değerlendiriyor" diye düşünebilirsiniz. Bizim sözlerimize, uyarılarımıza itibar etmiyor olabilirsiniz, ama, benim sizden bir ricam var. Bakın, tamam, sizin tavrınız belli oldu, muhalafetin görüşlerine itibar etmiyorsunuz ve dikkate almıyorsunuz, ama, kendi grup başkan vekilinizin görüşlerini dikkate alın diyorum, onu değerlendirdikten sonra oy verin: Tarih 30/11/2000, 23'üncü Birleşim. "Değerli arkadaşlar, Meclisin önünde bu kadar yoğun bir gündem varken, İç Tüzük değişikliğinin bütün konuların önüne geçirilerek Genel Kurula getirilmiş olması anlamak mümkün değildir.

Değerli arkadaşlar, hepimiz biliyoruz ki, bu değişiklik, muhalafetin sesini kısma yöneliktir. Hükümeti oluşturan siyasi partilerin, Cumhurbaşkanının yetkilerini kısıtlayıp, Cumhurbaşkanını, özellikle kararnamelerle devre dışı bırakma ve yine, Mecliste, muhalafetin, muhalafet görevini yapmaması gibi bir gayretle, âdeta, milletin meclisini ikinci, üçüncü dünya ülkelerinin muhalafeti olmayan parlamentolarına çevirme gayretleri, doğrusunu isterseniz, ne milletimiz tarafından ne de Parlametodaki milletvekilleri tarafından anlaşıyor değildir." Eyüp Fatsa. Onu dinleyin, gereğini yapın.

Değerli arkadaşlarım, bugün komisyon sıralarında bu İç Tüzük değişikliğinin geçmesi için oturan Sayın Meclis Başkan Vekilimiz İsmail Alptekin, 30 Ocak 2001... "Değerli arkadaşlar, burada, Meclisin sesinin kesilmesi, milletin temsilcilerinin sesinin kesilmesi, milletvekillerinin sesinin kesilmesi, sadece Meclisin sesinin kesilmesi olmuyor; milletin, halkın sesinin kesilmesi oluyor. Bu gi-

dışarı, biz, doğru görmüyoruz, yanlış görüyoruz ve bekliyorduk ki, bugün yeniden değerlendirilir ve iktidardan, hakikaten, uzlaşmaya gidecek bir teklif ortaya çıkabilir." Daha devam ediyor.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Bakan Mehmet Ali Şahin'in değerlendirmelerini dikkate alın: "Tabii, Meclis İç Tüzüğü, Meclisin nasıl çalışacağına dair kuralları, âdeti, oyunun kurallarını ortaya koyan bir metindir. Meclis İç Tüzüğü'nde bu kadar sık aralıklarla esaslı değişiklikler yapılması acaba doğru mudur değil midir, bunu takdirlerinize bırakarak grubumuzun madde üzerindeki görüşlerine geçiyorum." demiş.

Değerli arkadaşlar, Genel Başkan Yardımcınız Dengir Mir Mehmet Fırat: "...ancak, bu birkaç madde, hakikaten, Parlamentonun çalışmasına yönelik değil, tamamen, iktidar tarafının muhalefeti susturmaya yönelik veya bazı kanunları daha kısa sürede, görüşülmeden hayata geçirmeyle ilgilidir." Bunlar devam ediyor değerli arkadaşlarım.

Yine bir grup başkan vekiliniz... Bunları okurken, inanın, ben üzülüyorum. Dün öyle söylüyordunuz, bugün tam tersini söylüyorsunuz, yarın herhâlde yine tam tersini söylersiniz. O, öyle görünüyor. Uzun uzun okumaya gerek yok diye düşünüyorum arkadaşlarım, çünkü, hepsi aynı doğrultuda.

Bakin, yine bir grup başkan vekiliniz, çok kısa okuyacağım: "Buraya toplayacaklar 350 kişiyi bir defa ve onlara diyecekler ki, efendiler, bir saat gelin, oturun, sonra yallah, nereye giderseniz gidin. O bir saat içerisinde otuz tane kanunun, temel kanun olduğuna dair kararı buradan alacaklar ve ondan sonra sen ne yaparsan yap; konuşma yok, önerge yok, süre yok, saat yok, dikkat yok, gayret yok, bunlar gelip geçecek. Böyle kanun yapma olur mu; böyle hukuk devleti olur mu; böyle demokratik parlamenter sistem olur mu beyler?! Çok mu acil bu? Bakınız, siz zannediyorsunuz ki, çok kanun yaparsak çok sorun çözeriz; hayır, çok kanun yaparsanız... Sizin yaptığınız kanunlar yüzünden çok sorun üretiyorsunuz, çok sorun üretiyorsunuz." Ve grubundan alkışlar.

Değerli arkadaşlar, dediğim gibi, biz muhalefetiz, siz muhalefetin katkı koyma anlamında bilgisinin olamayacağını, sadece muhalefet yapmak için bazı eleştiriler getirdiğini düşünerek bizi o anlamda dikkate almayabilirsiniz. En son Sayın Meclis Başkanımızın, Cumhurbaşkanı yurt dışında olduğunda Cumhurbaşkanı vekâlet eden Sayın Bülent Arınç'ın temel kanunla ilgili görüşlerini de okuyacağım: "Bugün için kendilerince çok elzem gördükleri bir değişikliği sonuna kadar savunmak, muhalefete kulak tıkamak, gerçekleri görmemek, doğru olan bu değil."

Değerli arkadaşlarım, şimdi, bunlar sadece...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kaya, konuşmanızı tamamlayınız.

YILMAZ KAYA (Devamla) - ...bir dönem önce, 21'inci Dönemde sizin Partinizin milletvekilleri, şu anda Meclis Başkanlığı görevini sürdüren, Meclis Başkan Vekilliğini, Grup Başkan Vekilliklerini sürdüren arkadaşlarımız tarafından ileri sürülmüş görüşlerdir. Ama, ne yazık ki bugün tam tersi görüşleri ileri sürmek bir yana, o şiddetle karşı çıktıkları uygulamayı bir an önce hayata geçirmek için çaba sarf etmektedirler. Ama, tarih bu ikili, iki yüzlü görüş beyan etme konusunda gereğini yapacak, önümüzdeki seçimlerde de halk bunun da gereğini yapacak diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, halkımız arasında şöyle bir söz vardır, haksızca "siyaset kirlendi" derler. Hayır, kirlenen siyaset değildir, siyaseti kirli gibi gösteren işte bu tutum ve davranışlar içinde bulunan siyasetçilerdir diyorum.

Bizi dinlemiyorsanız, biraz önce götüşlerini okuduğum değerli milletvekillerimizi, değerli Meclis yöneticilerimizin sözlerini dinleyin ve ona göre değerlendirme yapıp oyunuzu verin diyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kaya.

Şahsı adına, Hatay Milletvekili Mehmet Eraslan.

Buyurun Sayın Eraslan.

Süreniz beş dakika.

MEHMET ERASLAN (Hatay) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii ki, Meclis İç Tüzüğü'nün işlevi, Meclisin çalışması açısından gerçekten çok önemli. Bu arada, iktidarın muhalefete bakış açısı, muhalefetin de iktidara bakış açısı, mevsimlik veya günlük, aylık olma-

malıdır, yıllık olmamalıdır diye düşünüyorum. Yani, muhalefette iken, işte "sesimiz kısıyor, bizim sesimizin kısılması, milletin vekillerinin sesinin kısılması, milletin sesinin kısılmasıdır, demokratik değildir, Anayasa'ya aykındır, hukuka aykındır, yasalara aykındır ve demokrasinin etiğine aykındır" şeklindeki ifadeleri muhalefette haykırarak ve daha sonra iktidar olunca da bu ifadelerin, bu serzenişlerin, bu şikâyetlerin tam aksini yapmak, bence, siyasi etikle bağdaşmıyor diye düşünüyorum.

Tabii ki, temel yasaya burada karşı olduğumu da söylüyorum. Hiçbir kanunun temel kanun olarak görüşülmesini kabul etmemekle beraber, mutlaka Türkiye Büyük Millet Meclisine getirilen kanun tasarılarının her bir maddesinin ayrı ayrı ele alınıp, ayrı ayrı görüşülüp, üzerinde önergeler verilmek suretiyle ve Türkiye Büyük Millet Meclisi sayın üyelerinin her bir maddeyle ilgili görüşlerini ifade etmek suretiyle Mecliste, yasama organı olarak görevi bu şekilde yapmamız gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Şimdi, yüz maddelik veya seksen maddelik, yüz yirmi maddelik kanun geliyor. Türkiye Büyük Millet Meclisinin boşuna biz süresini harcamayalım düşüncesiyle, bunu iki bölüm ve üç bölüm hâlinde görüşelim ve bölümler üzerinde kısıtlı önergeler verilsin, kısıtlı görüşmeler yapılsın ve bu şekilde geçirelim. O zaman Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun ne gereği var? Komisyonlarda o zaman karara bağlayın, komisyonlarda kanunlaşsın. Kanunu o zaman Türkiye Büyük Millet Meclisine niye getiriyoruz? Komisyonlar var. Komisyonlarda görüşülüyor, maddeler zaten orada müzakere ediliyor, orada kanunlaşmıştır, kabul edenler, etmeyenler şeklinde bitirin meseleyi öyleyse.

Değerli arkadaşlar, evet, 3 defa Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan İç Tüzük değişiklikleri, birisi kısmen, ikisi tamamen iptal edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti devleti demokratik, laik, sosyal, hukuk devletidir ve her bir yasama faaliyetinin hukuk devleti ilkesiyle bağdaşır olması gerekmektedir. Hukuk devleti ilkesi hiçbir zaman unutulmamalıdır ve aslında önergelerin sayısını kısmak ve milletvekillerinin kürsüde millet adına, Türk milleti adına kanunlarla ilgili görüşlerini, düşüncelerini ifade etmelerinin önüne geçmek aslında muhalefeti yok saymaktır. Parlamenter sistemlerde, parlamenter demokrasilerde böyle bir mantığı kabul etmek mümkün değildir, etiğe de aykındır, hukuka da aykındır ve parlamenter sisteme de aykındır.

Değerli arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü bir parti tüzüğü değildir. Parti tüzüğüyle ilgili kendi partinizde değişiklikler yaparsınız. Bir siyasi parti liderine olağanüstü yetkiler verirsiniz. İstedığınız gibi kendi partinizin tüzüğünü değiştirmekte muhayyersiniz, ama Türkiye Cumhuriyeti devletinin Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü bir parti tüzüğünden farklı olarak değerlendirilmelidir.

Zamanında, zaman kısıtlamaları olmasın, dolayısıyla bütün milletvekilleri düşüncelerini ifade edebilsin, herkes burada yasama faaliyetine en etkin bir şekilde katılsın mantığıyla burada bu sözlerimizi ifade ederken, Allah aşkına, ben sizlere soruyorum, bunun neresinde yanlış var? Bunun neresinde hukuk devleti ilkesine veya demokrasi etiğine aykırılık var?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Eraslan, konuşmanızı tamamlayınız.

Buyurun.

MEHMET ERASLAN (Devamla) - Ben bir milletvekilinin çıkıp bunu ifade etmesini gerçekten temenni ediyorum, arzu ediyorum. Sayın Meclis Başkan Vekilimiz İsmail Alptekin Bey'in 2000 yılında ifade ettiği gibi milletvekilinin sesinin kısılması, muhalefetin sesinin kısılması -az önce değerli milletvekilimin de ifade ettikleri gibi- milletin sesinin kısılmasıdır deniliyor ise ve diğer şu an iktidardaki değerli arkadaşlarımızın o tarihlerde söyleniş oldukları ifadeler sizleri de bağlıyor ise, ben Anayasa'ya aykırı olan, yasaya aykırı olan, parlamenter demokrasi sistemine aykırı olan bu İç Tüzük 91'inci maddeyle ilgili değişikliği geri çekeceğinizi ve yeniden gözden geçireceğinizi düşünüyorum. Bu konuda muhalefeti susturmayaacağınız kanaatindeyim ve alınacak her türlü tedbirin el birliğiyle iktidar ve muhalefet olarak alınması gerektiğini düşünüyorum ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Şahsı adına, Ümmet Kandoğan... Yok.

Sayın Mücahit Daloğlu.

Sayın Daloğlu, buyurun.

Sayın Daloğlu, süreniz beş dakika.

MÜCAHİT DALOĞLU (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz AK Parti Grup Başkan Vekillerinin vermiş olduğu önerge üzerindeki görüşlerimi açıklamak üzere huzurlarınızda bulunmaktayım, tekrar saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, İç Tüzük değişikliğinde ve temel yasalardaki espri de, maddelerin ayrı ayrı oynanmasına karşın okunmamasında demokratik ilkelerle çelişir bir yön yoktur. Arkadaşlarımızın biraz evvel ifade ettikleri, yani bir bakış açısidir. Elbette öyle bakarsan öyle görebilirsiniz. Ancak, burada verimliliği, zamanı, mutlaka Anayasa'ya uygunluğu...

NURİ ÇİLİNGİR (Manisa) - Hiç oylamaya gerek yok, tek oylama yeter. Daha verimli olur.

MÜCAHİT DALOĞLU (Devamla) - Hayır efendim, öyle bir şey demiyoruz, öyle bir şey olmaz da. Siz de öyle anlamadınız mutlaka ama, neyse.

Onun için, mutlaka Anayasa'ya uygunluğu ön planda olmak kaydıyla, arkadaşımız hani "komisyonlarda karar verilsin..." Böyle bir şey olmaz, bu, komisyonlara da saygısızlık olur, en başta Büyük Millet Meclisine... Mutlaka herkes görevini yapacaktır. Bu arada işin uzmanları tartışılır, burada da Genel Kurul ve İç Tüzük'ümüzün emri muvacehesinde görüşmeler yapılır.

Böylece özel görüşme yönteminde zamanın ekonomik kullanımı için bilgiye önceden ulaşım olanağı bulunan durumlarda, yinelenmelerden kaçınılması başvurulabilir çözümlerden birisidir.

Öte yandan, değerli arkadaşlar, maddelerin ayrı ayrı okunmaması ve görüşülmemesi temel yasalara özel yöntemle görüşülmesinin de doğal sonucu olduğu gibi, bölümler üzerindeki görüşmeler sırasında üyelerin maddeler üzerinde görüşlerini açıklamalarına da engel bulunmamaktadır. Bu nedenlerle, düzenlemede Anayasa'nın 2 ve 87'nci maddelerine aykırı bir yön yoktur.

Bilgilerinize arz ediyor, saygılar sunuyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Madde üzerinde bir adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan TBMM İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında İçtüzük Teklifinin Çerçeve 1 inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Oya Araslı	Uğur Aksöz	Mehmet Kartal
Ankara	Adana	Van
Hasan Güyüldar	Mustafa Gazalçı	Ali Cumhur Yaka
Tunceli	Denizli	Muğla
Yakup Kepenek	Hüseyin Ekmekcioğlu	Şevket Arz
Ankara	Antalya	Trabzon

Madde 1- 5.3.1973 tarihli ve 584 Karar sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 91 inci maddesinin (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 91- a) Bir hukuk dalını sistematik olarak bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştirecek biçimde genel ilkeleri içeren ve düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeleri arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğu bulunan tasarı ve tekliflerin Genel Kurulda bölümler halinde görüşülmesine ve her bölümün en çok 10 maddeyi geçmemek kaydıyla hangi maddelerden oluşacağına Hükümetin, esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma Kurulunun oy birliği ile önerisi üzerine Genel Kurulca karar verilebilir. Bu takdirde bölümler, maddeler okunmaksızın maddenin görüşülmesindeki usule göre ayrı ayrı görüşülür ve bölümdeki maddeler ayrı ayrı oylanır.

Milletvekilleri, esas komisyon veya hükümet maddeler üzerinde değişiklik önergeleri verebilir. Değişiklik önergeleri hakkında 87 nci madde hükümleri uygulanır.

Bölümler üzerinde soru-cevap süresi 30 dakika ile sınırlıdır.

81 inci maddenin diğer hükümleri saklıdır.

b) Danışma Kurulunun toplanamaması veya Danışma Kurulunda oy birliği sağlanamaması hallerinde (a) bendinde belirtilen yasama yönteminin uygulanması için Meclis Başkanı veya siyasi parti grupları Genel Kurula ayrı ayrı istem sunamazlar."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI BURHAN KUZU (İstanbul) - Katılmıyoruz.

BAŞKAN - Başkanlık?

TBMM BAŞKAN VEKİLİ İSMAİL ALPTEKİN (Ankara) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Gerekçeyi mi okutayım?

OYA ARASLI (Ankara) - Söz alacağım.

BAŞKAN - Sayın Araslı, buyurun efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

OYA ARASLI (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Vermiş olduğumuz önerge, yaşadığımız ve bizlere üzüntü veren bir olayı, süregelmekte olan bir olayı sona erdirmek amacına yöneliktir.

Bildiğiniz gibi, İç Tüzük'ün 91'inci maddesinde düzenlenen ve birkaç kez Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş bulunan temel kanunlara ilişkin olağanüstü görüşme yöntemi giderek yaygın bir biçimde uygulanmaya başlanmış ve olağan bir görüşme yöntemine dönüşmüştür. Temel kanun tanımıyla uzaktan yakından ilişkisi olmayan birtakım kanunlar, burada, bu olağanüstü görüşme yöntemi çerçevesinde görüşülmüş ve kabul edilmiştir. Bunun, olağanüstü görüşme yönteminin milletvekillerinin yasama çalışmalarına, özellikle muhalefetin yasama çalışmalarına katılma imkânını ne kadar kısıtladığı göz önünde tutulursa, demokrasimizin gelişmesi bakımından bir tehlike yarattığını, bir tehlikeye yol açtığını hiçbir zaman yadsınamız mümkün değildir.

Demokrasimizin çoğulcu karakterini korumak, muhalefetin yasama çalışmalarına, milletvekillerinin yasama çalışmalarına katılma imkânlarını korumak amacıyla bu önergeyi vermiş bulunuyoruz. Önergemizde öne sürdüğümüz çözüm, temel kanun kavramının kapsamını amacına uygun bir biçimde daraltmaya yöneliktir. Biliyorsunuz, temel kanun şeklindeki özel yasama prosedürünün uygulanmasında, Anayasa Mahkememiz "Yasaların maddeleri arasındaki bütünlüğü korumak." olarak ifade etmiştir, "Amaç budur" demiştir. Bu amaç doğrultusunda, biz de temel kanun kavramının sadece hukukun belli bir dalını düzenleyen, değiştiren ve maddeleri arasında bütünlüğün korunması ihtiyacı bulunan maddelerle sınırlandırılmasını arzu ediyoruz. İkinci olarak, hangi kanunların temel kanun olarak görüşüleceğini belirleme konusunda, çoğunluğun dayatmacı anlayışına kapının kapatılmasını arzu ediyoruz ve Danışma Kurulunda oy birliği olmadıkça, siyasi parti gruplarının, temel kanun şeklindeki özel yasama prosedürünün uygulanmasını teker teker grup önerisi olarak Genel Kurula getirmesinin önüne geçmek istiyoruz ve milletvekillerinin önerge verme imkânının kısıtlanmamasını istiyoruz; tıpkı diğer yasaların maddeleri için hangi kurallar geçerliyse, temel kanunlar görüşülürken de değişiklik önergelerinin aynı kurallara tabi tutulmasını öneriyoruz. Çünkü, değerli arkadaşlarım, bir kanunun maddeleri arasındaki bütünlüğü korumak, bağlantıyı korumak ayrı bir şeydir, milletvekillerinin önerge vermek suretiyle yasa yapımı prosedürüne, yasa yapımı sürecine katılımı ayrı bir şeydir. Bunların birbiriyle karıştırılmaması gerektiğine inanıyoruz ve bu önerge kabul edildiği takdirde, buradaki çalışmaların, temel kanun bağlamındaki çalışmaların gerçekten katılımcı, çoğulcu bir demokrasi anlayışına yaraşacağını ve Meclisimizdeki demokrasinin, dayatmacı bir demokrasiye, çoğunluğun hâkimiyeti altındaki bir demokrasiye dönüşmekten uzaklaşacağına inanıyoruz. Sizlerin de bu dileği paylaşacağına güvenmek istiyoruz, desteklerinizi bekliyoruz.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Araslı.

Saygıdeğer milletvekilli arkadaşlarım, çalışma süremiz tamamlanmıştır.

Alınan karar gereğince, kanun tasarısı ve tekliflerini sırasıyla görüşmek için, 31 Ocak 2007 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.00